

ціна 10 коп.



БІБЛІОТЕКА  
„ПЕРЦЯ“  
№ 261

БОРИС ПОЛІЩУК

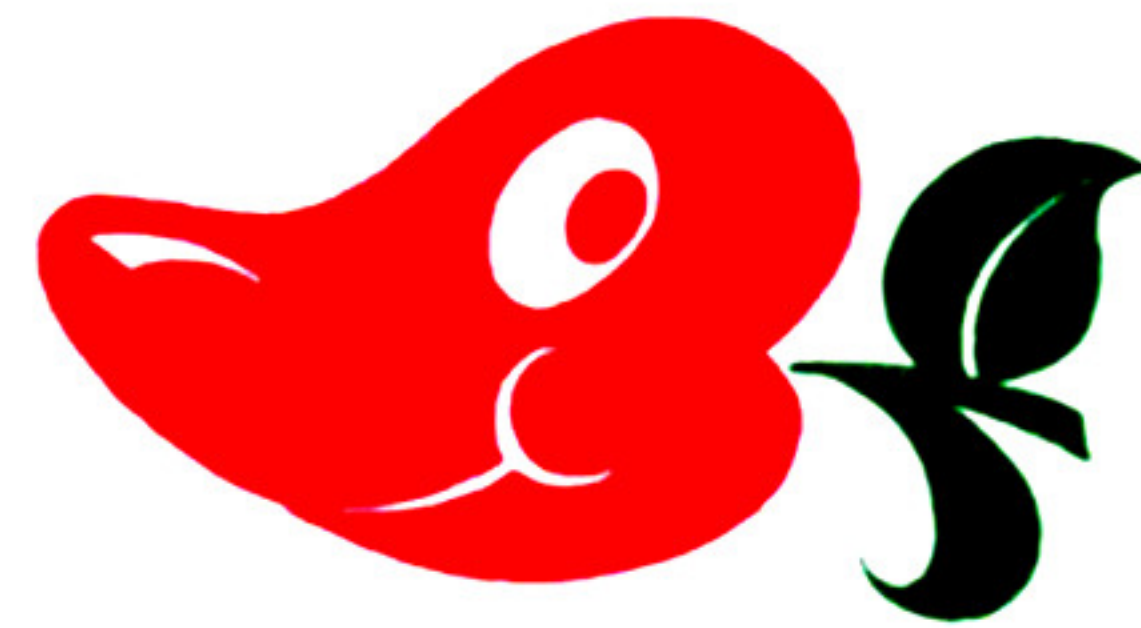
# ПРИШИЙ- КОБИЛІ- ХВІСТ







peres-ua.



peres-ua.

---

Відсканував і опрацював  
**Олег Леськів**

БОРИС ПОЛІЩУК  
ПРИШИЙ-  
КОБИЛІ-  
ХВІСТ



ІЛЮСТРАЦІЇ А. ВАСИЛЕНКА

КИЇВ. ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»  
1982



У2  
П-50



Борис Поліщук  
Дружній шарж.



## БОРИС ПОЛІЩУК

У 1967 році «Перець» познайомив своїх читачів з гуморесками Бориса Поліщука. З того часу він постійний автор журналу. Працюючи завідувачим відділом газети «Сільські вісті», він активно виступає на сторінках республіканських часописів із дотепними гуморесками. Автор п'яти книжок гумористичних оповідань, він зажив популярності і далеко за межами республіки. Його гуморески перекладаються на мови народів союзних республік, на мови братніх країн.

Чим же усе-таки запам'ятовуються гуморески Бориса Поліщука? В них, як правило, сучасна і актуальна тематика, свіжий і міцний сюжет, гостра і несподівана кінцівка. Вони позбавлені дидактичності. Автор дає можливість самим читачам робити висновки. А найголовніше, є в гуморесках те, що основне у нашому жанрі: людяність і доброта. Доброта, котра хоч як це парадоксально, допомагає захищати людину від її ж власної грубості, черствості, лицемірства. Доброта, котра так необхідна лікарям і гумористам, щоб зціляти людей від таких хвороб, як зажерливість, лень, бездушність.

Будуючи сюжет, добираючи відповідні дотепи, знаходячи для своїх героїв ту чи іншу кумедну ситуацію, автор завжди намагається слідувати заповіту Остапа Вишні, який закликав гумористів ніколи не втрачати почуття міри, щоб усе було «в самий раз».



### «ЖНИВАРІ»

Товариші! Від імені колективу нашої лазні палко вітаю славних механізаторів нашого колгоспу, які виявили справжній героїзм під час жнив і зібрали врожай повністю і без втрат. Нелегко було їм у полі, бо так покрутило вітрами і поклато дощами пшеницю, що важко було до неї досягнути. Та хлопці підібрали ключика, проявили неабияку винахідливість і взяли хліб. У цій трудовій перемозі, товариші, є й наш скромний внесок. Бо що таке лазня? Лазня — це добрий настрій, запоручка здоров'я...

Що? Тут ось кинули репліку, мовляв, коли закінчимо ремонт лазні? Я розумію ваше нетерпіння, товариші, бо лазня — це велике діло. Прийдеш після трудового дня у парну, пробере тебе гарячим духом аж до кісток. Та ще як пошмагаєш себе бе-



резовим віником. Красота! Тіло пашисть і пахне безрезовим гаєм. Де й втома дівається...

Що? Запитуєте, коли працюватиме лазня? Аякже, працюватиме. У будь-якого ремонту, який би він тривалий не був, настає кінець. Підготуємо і ми лазню. І тоді — хоч у ванні насолоджуйся, хоч на тапчані вилежуйся, хоч під душем вигрівайся. Виходиш із лазні, немов новонароджений. І сили в тобі десь беруться. Здається, зсунув би гори...

Що? Кажете, рік і сім місяців лазня не працює. Тут, товариші, потрібна витримка, витримка і ще раз витримка. Така, як ото ви виявили на жнивях, збираючи покручений хліб.

На закінчення дозвольте від імені колективу лазні висловити впевненість, що славні механізатори нашого колгоспу так само по-ударному потрудяться і на збиранні цукрових буряків...



### ВШАНУВАЛИ...

— Стійте! — замахала рукою перед комбайном піонервожата Катя.

— Що там скоїлось? — виглянув із кабіни Петро Черета.

— Нічого, — усміхнулася Катя. — Прийшла з піонерами привітати вас як ударника жнив піснею.

Комбайнер подивився на небо і ніяково зморщив лоба:

— Щиро дякую вам за увагу, але не переборщити б з нею. Ви правильно зрозумійте мене. Ніколи мені. Пора он золота, треба брати з поля хліб...

Катя незадоволено нахмурилася:

— Ми вам пісню присвятили... Аж із села пішки йшли...

Петро ще більше зніяковів:



— Ви дуже хороші. Але того... При ділі я. А ви, може, колосочки, поки я працюватиму, позби-  
рали б?

— Колосочки нашими заходами не передбачені. Дітки готувалися, а ви...— з докором похитала го-  
ловою Катя.

— Та давайте вже,— погодився Петро.— Тільки поскоріше.

Катя розтягла міх гармошки. Діти заспівали. Потім заходилися танцювати. Все навкруги аж за-  
дзвеніло. Та тільки Петро весь час мулявся, наче сидів на гарячій сковорідці.

— Ну, от і все, а ви хвилювалися,— щасливо усміхнулася на прощання Катя.

І знову комбайн весело почав хилити мотовилом пшеницю.

— Зупинися! — раптом, наче з-під землі, з'явив-  
ся перед ним майстер побуткомбінату Василь  
Шило.

— У чому справа? — здивувався Петро.

— Пригадуєш, ти всю зиму ходив до нас, щоб  
пошити чоботи? — запитав захеканий Василь.

— Пригадую.

— Так от,— урочисто сказав Василь.— Я при-  
йшов до тебе в поле, щоб зняти мірку. Пошию то-  
бі чоботи, як передовику жнив. У нас це заходами  
передбачено. А твоє прізвище якраз на дошці по-  
казників найперше написане.

— Дякую за увагу, але чекав я довше, почекаю  
і ще трошки,— взявся за штурвал Петро.— Якраз  
випогодилось. Не до розмов мені зараз і не до  
мірок.





— Е, ні,— рішуче заступив Василь дорогу комбайнові.— Так діло не піде. Я до тебе від імені колективу майстерні, а ти нехтуєш нашою увагою. Негарно так. Дуже негарно...

— Я шаную тебе і всіх майстрів, але зрозумій гріх зараз стояти, треба хліб молотити. Прийди тоді, як дощик крапне, як комбайн зупиню.

— Знову бити ноги? — образився Василь.— До тебе з чистою душею, а ти...

— Та міряй уже,— зліз на стерню розтривожений Петро.

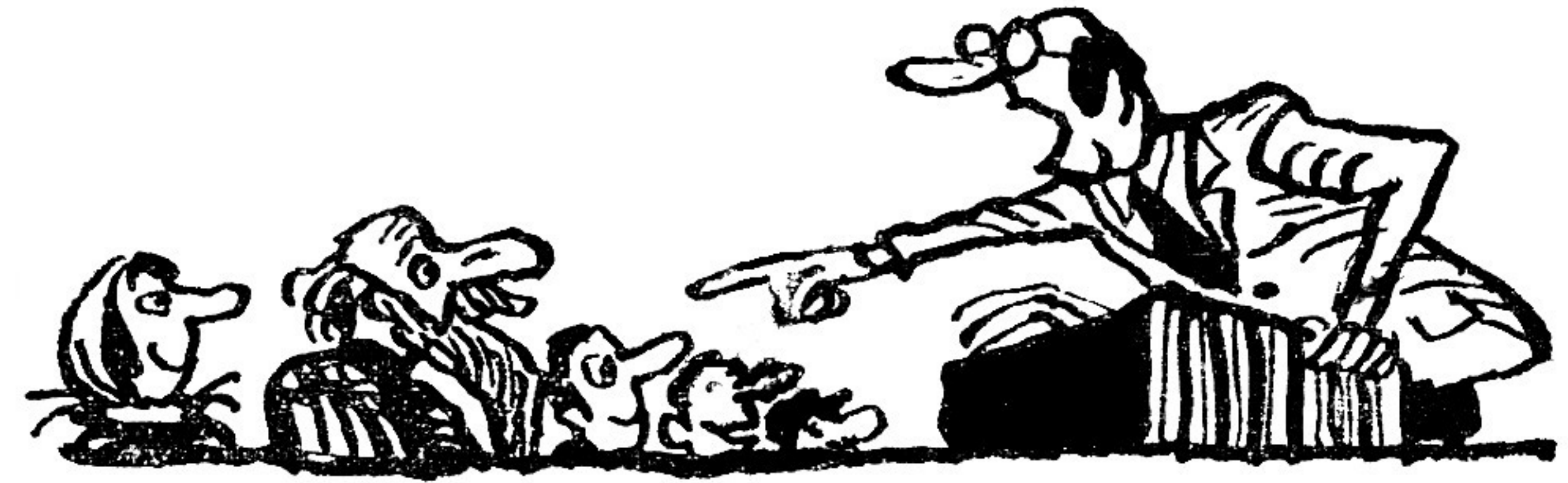
Того ж дня у нього побували бондар і страховий агент.

А наступного ранку біля дошки показників зупинилися піонервожата Катя і майстер Василь Шило. Вони страшенно здивувалися: прізвище Петра Череди було написане в графі відстаючих.

— Передовик називається,— пхикнула Катя.— Даремно йому присвятили пісню. Доведеться складати її на честь іншого...

— А я дав маху з міркою для чобіт,— зітхнув Василь.— Битиму сьогодні ноги в поле до комбайнера Степана Груші. Он його прізвище замість Петрового написане.

— Я теж із дітьми до нього,— додала Катя.— Якраз і день сонячний. Мов на замовлення...



### ПРИШИЙКОБИЛІХВІСТ

Начальник контори «Сіно» розпікав підлеглих:

— Протягом місяця ми уже в'ятнадцяте збираємося на екстренну нараду, щоб загострити найсерйознішу увагу на поліпшенні заготівлі сіна. Але замість того, щоб мати високі показники, ми маємо ганебне відставання. Лише на одній семенівській ділянці глибоко усвідомили відповідальність моменту і косять сіно за графіком, а також випереджаючи графік...

Він витер спітнілого лоба і глянув у зал

— Є хто з Семенівки?

— Є!

— Встаньте, нехай вас побачать люди.

З останнього ряду підвівся дідок і ніяково роззирнувся навколо.

Начальник контори спочатку здивовано закліпав очима, а потім упевнено продовжив:

— Ось, будь ласка. Ми вчасно зміцнили в Семенівці керівництво, хоч і в літах поставили людину, але бойову. Е-е-е... Як ваше прізвище?

— Мантачка.

— Так от,— вів далі начальник контори,— я й на попередніх нарадах помічав, що товариш Мантач-

peres-ua.



peres-ua.





ка уважно дослухався до кожного слова і робив відповідні висновки. І нехай вам буде соромно, товариші, бо семенівська дільниця — найважча. Там — корч на корчеві, болото на болоті. Прошу вас на трибуну, шановний товаришу Мантачка, нехай про ваш досвід знають усі...

Дідок заходився розгублено м'яти бриля:

— Я того... Як би вам сказати...

— Сміливіше, — підбадьорив начальник контори. — Нам сьогодні треба обов'язково, як кажуть у народі, докопатися, де зарито собаку. Бо що ж це воно виходить? Надворі — золота пора, а трава ганебно стоїть на пні...

— Я той... Я — приший кобилі хвіст...

Начальник контори тріпнув головою:

— Товариші, прошу пробачення. Слово має не товариш Мантачка, а товариш Пришийкоби́ліхвіст, який керує семенівською дільницею.

— Та ні, — ще більше розгубився дідок. — Семенівською дільницею керує товариш Марченко.

— А ви хто? — притулив до лоба долоню начальник контори.

— Я Мантачка.

— Із Семенівки?

— Із Семенівки.

— Ну, то виступайте.

— Як же я виступлю, як я — приший кобилі хвіст?

— Так хто ви такий?! — з притиском запитав начальник контори. — Мантачка, Марченко чи Пришийкоби́ліхвіст?!

— Я Мантачка, але приший кобилі хвіст. Вони мені за це пообіцяли копицю сіна.

— За що? — заклубочилася пара над начальником контори. — За те, що ви Пришийкоби́ліхвіст?

— Еге, — показав дідок пом'ятим брилем на стільця. — За те, що ходжу сюди й сиджу в останньому ряду.

— Хто пообіцяв?

— Семенівські косарі.

— Сідайте, — важко провів рукою по обличчю начальник контори, немов одганяючи од себе мару. — Нехай хтось встане із Семенівки і по-людському розкаже, що воно й до чого, а то ви мене так замантачили, що аж у голові пришийкоби́ліхвіститься...

— Нема нікого із Семенівки, — знизав плечима дідок.

— Як нема?! Я ж наказав усім косарям бути на нараді!

— Вони мене послали, — виправдовувався дідок. — Я що? Я на пенсії. Пообіцяли копицю сіна, і сиджу...

— А косарі що роблять?

— Косарі? — перепитав дідок. — Хлопці при ділі, траву косять...

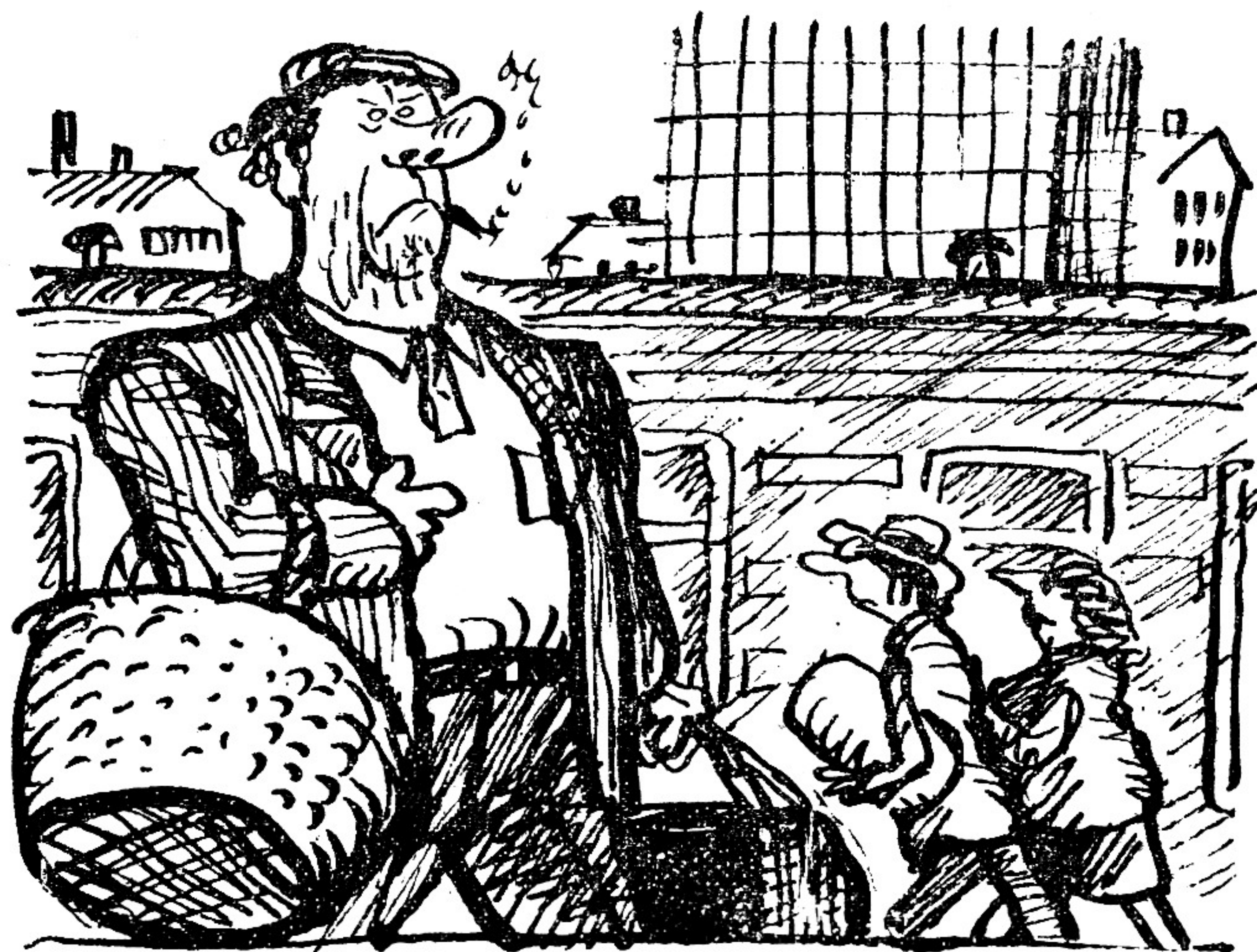
— Передайте Мантачці...

— Так Мантачка — це ж я...

— Передайте товаришу Пришийкоби́ліхвосту, що я доберуся й до нього, й до його косарів! А тепер продовжимо нараду. Нам сьогодні за всяку ціну треба з'ясувати, де ж зарито собаку...







### ЦАП У ФАТІ

Так, кажете, не знаєте, проти чого цап у фаті сниться? Ви мене запитайте, я вам усе розкажу. Ось послушайте...

Їду я після того сну в електричці.

Отак біля вікна сиджу я. А отак на лавці біля мене стоїть моя корзина. Господарська сумка — під лавкою.

З базару їду. З міста.

При настрої. Поторгував добре. Купив усе, що треба.

Аж тут заходить у вагон мурло з жінкою і дитиною. Стало біля дверей, посопіло і почало командувати:

— Чи не могли б ви, якщо ваша ласка, поставити корзину на долівку, хай би сіла жінка з дитиною?

— Не могли б, — кажу. — Негігієнічно. У корзині не простий груз, а калачі синові на весілля.

— То поставте її зверху на полицю, — командує воно.

— Еге, щоб грохнуло на голову, — пояснюю йому по-людськи. — Краще поклади туди свою авоську.

— Я б не проти, але корзина заважає, — мимрить мурло. — Якщо ваша ласка...

Бачили отаке. Моя корзина не дає йому спокою. Узяв я авоську і так спересердя пожбурих на полицю, що аж об стіну гупнуло. Щоб не шукав лакея. Всівся і їду далі.

— Дякую, — помимрило мурло, посопіло і почало хазяйнувати. Поставило портфеля. Всадовило біля людей дитину, зіперлося на двері і їсть мене своїми безсовісними очима.

А мені що? Повернувся я до нього потилицею: на їж! Вона в мене така, що не дуже вгризеш. Роботу маю добру, для стажу — добу сплю, а три оддыхаю.

Заспокоївся трохи. Коли це чую: щось мені на потилицю — кап! Зводжу догори очі і одвести їх не можу від авоськи. З неї, окаянної, щось густе виповзає. Не інакше, як те мурло вирішило допекти. Навмисне поклало в авоську банку з томатною пастою і втелющило мені, щоб я стукнув нею об



стіну. Щоб розколов і евакуювався з свого законного місця.

Та не на того натрапило. Я такий, що мене сплоха не сколупнеш. Паста на мене — кап, а я її рукою — бах на вікно! Паста — кап, а я — бах! Бо як же ти не будеш бахкати — нового ж костюма, що на весілля купив, одягнув. Махаю з обох рук і кричу:

— Гей, ти, фра... фрагмент! Не підпирай двері, вони й без тебе не впадуть! Хапай швидше свою консервну фабрику, бо я тобі таке влаштую нічне діжурство, що в рідній хаті заблудишся!

Але мурло є мурло. Поки оговталось та поки промимрило: «Вибачте, будь ласка... Я той... Корзина заважає...», мені не тільки на плечі, а й на чуба на капало.

Ухопив я авоську, пожбував під лавку, оглянув себе.

І так мені всередині зробилося важко, наче хто туди закотив гарбуза. Я ж того костюма спеціально одягнув, бо буде зустрічати майбутня невістка, а якесь мурло...

Було йому що слухати!

— Думаєш,— кричу,— як одягнув вельветові штани і одпустив вуса, то вже й фра... фрагмент великий!

І народ мене підтримує, сміється, аж за боки хапається.

А я потроху готуюся до виходу. Витяг з-під лавки господарську сумку, поставив на коліна і допікаю мурлові. Воно ж знає, що винне, мовчить, тільки носом пошморгує. Раптом відчуваю, звиняйте

на слові, щось мокріє у штанях. Підхопив сумку і світ мені порудів. Виявляється, з авоськи того мурла під мою сумку натекла томатна паста і я нею геть вишмарував штани. Наче мене чорти за ноги тягали в помідорах.

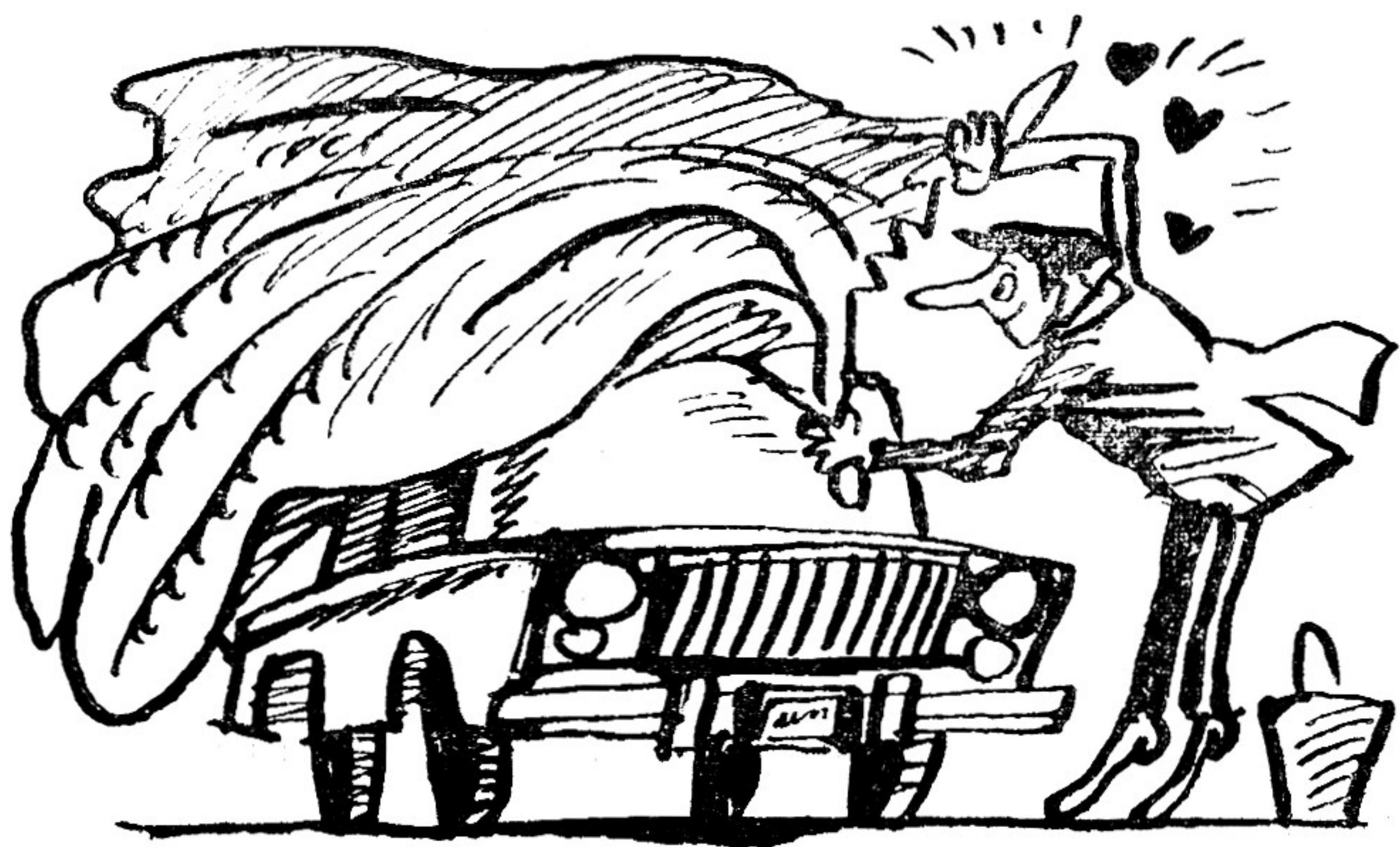
Усередині в мене той гарбуз так і репнув на дрібнесенькі кусочки: «Як же я тепер вийду до майбутньої невістки?! Вона ж з переляку впаде...»

Тут і електричка заскрипіла колесами. Хотів тому фра... фрагментові влаштувати нічне діжурство, але не встиг. Так оце вам, люди добрі, викладаю свою біду.

Мурло! Ох і мурло! Такого я ще зроду не бачив! Недаремно мені цап у фаті приснився.







### МУДРА ФІЛОСОФІЯ

Ідемо в село до товаришевої тітки. Веде Павло свою машину обережно, щоб не підгецувало, не скрипіли на поворотах гальма. Дорогою добавили в бак пального. Павло все допитувався у тієї дівчини, що порається біля бензоколонки:

— Ви вже давно тут працюєте?

— Давно,— відповіла дівчина.— І маю гарного хлопця, так що даремно залицяєтесь.

— А я й не збираюсь залицятися,— заклопотано придивлявся Павло.— Щось мені видався підозрілим колір бензину. Чи не переплутали часом?

— Бензин якраз той, що вам треба. Не турбуйтеся,— запевнила дівчина.

— Ви ж мені дивіться, бо такий влаштую скан-

дал, що довіку будете пам'ятати. Це вам не що-небудь, а машина. З нею треба обережно.

Приїхали до тітки. На небі — ні хмарини, а Павло аж крекче, так натягує на машину тент.

— Та й навіщо це? — здивувався я.

— Еге, навіщо,— сердито кивнув Павло на сусідів город.— Он бачиш — палять бур'ян і всяке листя.

— Ну й що?

— А те, що сюди валить дим,— заходився розтолковувати Павло.— А що таке дим? Це дрібненькі частинки вуглецю та інших речовин. Ото осядуть вони на машину, візьметься вона росою, частинки розчиняться і почнуть роз'їдати залізо. Тут мудра філософія...

Посідали за стіл. Тітка поставила перед нами пляшку чогось жовтого і дуже смердючого.

— Пробачте,— зніяковіла.— Трохи пригоріло в Марії. Із слив гонила. Порадили їй, щоб не присмалились камінчики, покласти на дно березової кори. А воно трохи погнало дьогтем. Довелося брати, бо більше ні в кого не розживешся, а магазин закритий...

— Не хвилюйтеся,— заспокоїв Павло.— Зійде за перший сорт.

Товариш одним махом спорожнив склянку, розворушивши на всю хату сморід, сяк-так закусив і



встромив у рот цигарку. В кімнаті вмить стало майже темно.

— Якось воно не того,— сказав я Павлові, коли вийшла тітка.— Для машини вимагав найчистішого бензину, накрив її тентом, щоб не роз'їв дим, а сам п'єш дьоготь, ковтаєш клубками чад...

— Е-е-е,— поплескав мене по плечах Павло.— Тут мудра філософія. Організм — не залізо, витримає...



### НЕ ПІДУ Я ЗА ГРИЦЬКА

Кучері, скажу вам, нестійка штука, сьогодні вони є, а завтра вже немає. І брови чорними довіку не будуть, рано чи пізно злиняють. А мені ж треба вік прожити з чоловіком. І так прожити, щоб було мені дуже добре.

Ось і придивляюся — не дати б тут маху. У всякій справі, як каже мій батько-завгосп, потрібна тактика, тактика, і ще сім разів тактика. Тож любов любов'ю, а чоловік чоловіком.

Скажімо, який мені толк із Грицька? Ну, гарний. Ну, сохне за мною. Та поїде собі в поле, бо руки в нього стоять до одного трактора, а ти, Гандзю, хоч кукурікай. І їсти наварі, і в хаті прибері і білизну



випери, і, як доля пошле дитину, товчися біля неї. Ні, таке життя не для мене. Не піду я за Грицька.

Не піду я й за Петра-зоотехніка. Той надто любить громадську роботу. Не дуже на нього обіпрешся.

Мені більш підходить Микола-пасічник. Дарма, що незavidний, зате буде чоловік на всі сто процентів. Ходить біля солодкого діла. В армії служив поваром. Уміє прати й прибирати, бо живе в гуртожитку. Правда, не тямить Микола доглядати дітей, та нічого. Моя мати швидко його навчить. Коли б тільки прибився до мого порога...



### ЗИМОВИЙ ПАЛАЦ

Мода така повелася в нашому селі: хто кого переважить. Ото Максим Гуля справив весілля на сто п'ятдесят чоловік, а його сусід Онисько Видра покликав аж двісті. Щоб носа втерти Гулі.

Або ось інший приклад. Купила навіщось Катерина Бузько «Москвича». Іздити на ньому не вміє. Поставила на витрішки посеред подвір'я і обтирає щодня ганчіркою. А Оксана Горохвяна й собі ногу підставляє, щоб підкувати. Каже, що вона аж ніяк не гірша за Катерину і допече їй новісінькою «Волгою».

Я ж, пробачте на слові, звихнувся на хаті. Якраз нову вирішив будувати. От, думаю, є нагода всіх обскакати, показати, на що здатний комбайнер Василь Перепічка. Колись мій дід ночував у панській конюшні, бо не мав своєї хижі, а я розпросторюсь. Покажу можливості простого люду за народної влади.





Одміряв ділянку під забудову на два кроки ширшу і на чотири довшу за колгоспний дитячий садок. А він у нас — нівроку, з перспективою зроблений. І почалося. Спасибі людям, жил мені не дали повривати. Допомогли. Народ у нас дружний. Справили восени новосілля. Мій кум Артем Цвяшок обійшов оселю і говорить з усмішкою:

— Ну й ну. Не хата в тебе, а зимовий палац. Я й носа задер.

Мені тоді було й невгямки, яку капость мав на увазі кум. Еге, а воно незабаром як захурделило, як тріснуло морозом!.. Лоб на мені не висихає, так кочегарю в топці. Поки гуде в ній полум'я, є в хаті трошки тепла. Тільки сяду закурити, відразу спина холодне. Я й дров привіз дві машини. Я й вугілля. Я й брикету. Чадить день і ніч з димаря, наче з доменної печі. Жду та не діждуся весни. Сплю навстоячки з кочергою в руках, і все мені сонечко сниться.

Таки дочекався його, дорогенького. Виліз, як ведмідь із барлогу, між люди. Дивлюся: вже немає мого фото на Дошці пошани біля контори колгоспу. І правильно. На цілу зиму наче під лід пішов. Кума зустрів.

— То як зимовий палац? — питає.

— До можливостей ще треба мати й глузд, — кажу йому широко.

Отак, люди!



## ПРОСТО ТАК

Ну й завдав же мені клопоту Григір Кривохижа. Ішов оце вулицею додому, а він ні з сього, ні з того дав мені спінінг. Новенький такий. Зручний.

— Навіщо? — здивувався я.

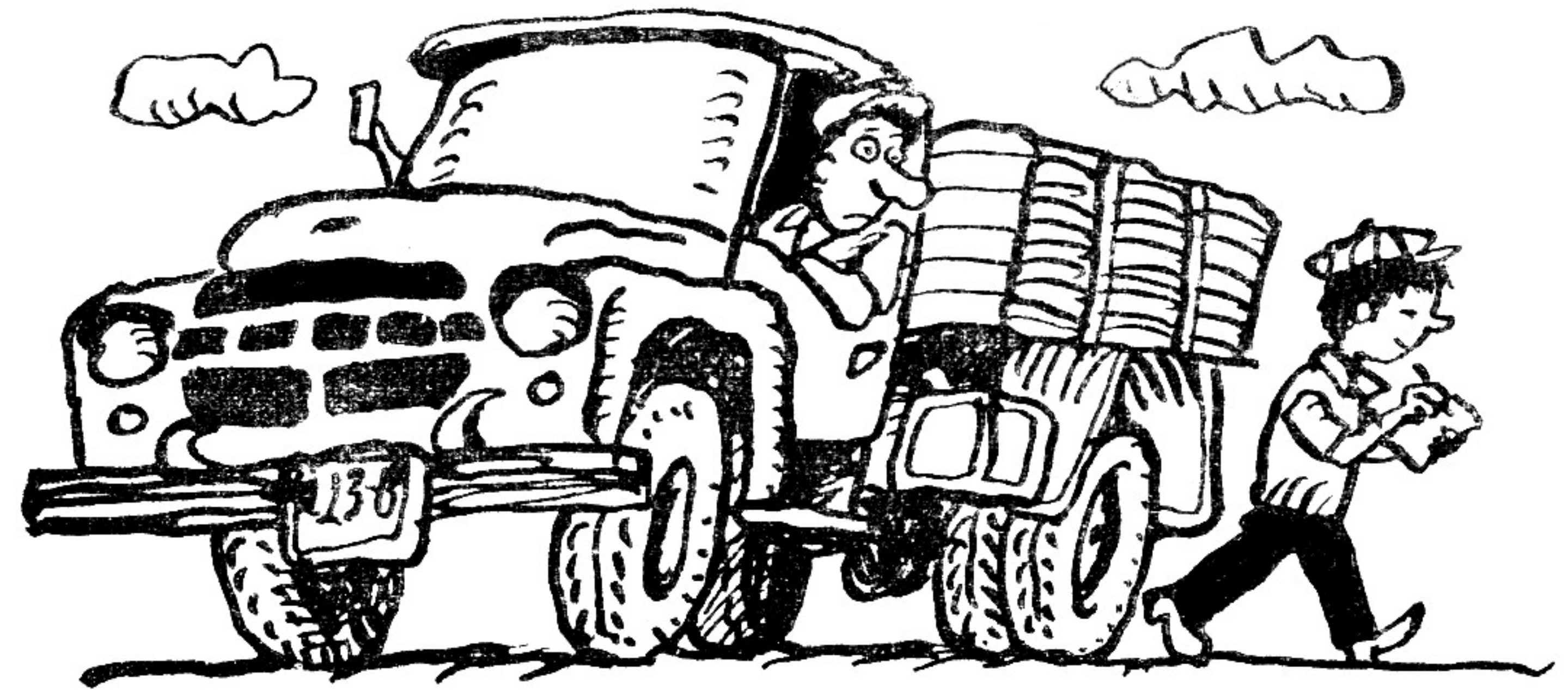
— Просто так, — і оком не моргнув Григір. — Один мені купив син, а два подарували на іменини. Для мене трохи забагато. Хай і в тебе буде...

Прийшов додому й заснути не можу. Думок набралася повна голова: «Чого ж це той Григір розщедрився? Що ж це він має на меті? Щось тут не те. Я ж нікому нічого дурно не даю».

Давай усякі комбінації, як той grosмейстер, складати. П'ятнадцять ходів наперед. «По службі, — міркую, — Григір від мене незалежний. Я сам по собі біля качок, а він сам по собі — біля трактора. І грошей Григір не збирається в мене позичати, бо живе нівроку. По роботі теж нічого за Григором поганого не водиться. Має медаль. Твердий горішок потрапив мені на зуби, відразу й не розкусиш. Щось воно глибше зарите...».

Узяв за свій рахунок на два тижні відпустку й майнув по архівах. Копнув до сьомого коліна Григорів рід. І що ви думаєте? Виколав. Виявляється Григорів прапращур Гаврило Кривохижа був злісним конокрадом.

От вам і «просто так». А ви кажете...



## ЗА ОДНИМ РИПОМ

Сидить Володька Пацієнт у кабіні автомобіля і дрімає. Чекає бригадира, щоб кудись їхати. А того — ні слуху, ні духу. Знову оформляє на фермі акт про нещасний випадок із кабанчиком. А це діло затяжне. Поки обсмалють щетину, поки хтось збігає за дезрозчином... Минулого разу бригадир із ветеринаром аж за тин притримувалися. Важка, одне слово, процедура.

Володька спроквола розплющив очі й насторожився. Біля машини чогось зупинився Роман Підкуймуха — синок голови сільради. Постояв, подивився на бляху, де написано номер автомобіля, щось записав і майнув далі.

Отут Володькою й затіпало. Навіщо ж це отой хлопчисько записав номер автомобіля? Не інакше, як щось запримітив і стежить. Мабуть, бачив, як Володька скинув удома кілька дощок, призначених для дитячого садка. Ну й пронира! Зараз донесе



батькові, а той... Ні, так діло не піде! Як каже бригадир, їж шкварки, поки вони гарячі. Треба негайно щось робити, бо лиха не обберешся...

Дрімоту з Володьки як холодною водою зняло. Машина завилала, підстрибнула, наче коняка, і рвонулася з місця. В одну мить вона опинилася біля Пацієнтової хати. У кузов загуркотіли дошки, залізні труби, моток дроту, шифер. Володька сердито грюкнув кулаком у вікно. З хати вискочила перелякана дружина.

— Що сталося? — витріщила очі.

— Горимо, Настю!

Жінка ойкнула і кинулася в хату. Володька ледве встиг притримати її за спідницю:

— Та не туди!

— А куди? Горимо ж! — очманіло оглянулася жінка.

— Та не хата горить! Сільрада про мене пронюхала! Замітай сліди!

— Як?

— Пали сіно!

— Те, що в березі?

— То ж наше! На городі копицю підпали того, що я привіз.

— А може...

— Побалакай у мене!

За машиною тільки курява знялася. На кілька секунд вона зупинилася біля дитячого садка, колгоспного складу. А тоді ще й загула за село — витрусив Володька на купу два мішки цукрових буряків.

Примчав назад і заспокоює себе: «Тепер шукайте вітра в полі. Поткнетесь на подвір'я і пошиєтесь

із своєю записочкою в дурні. Володька Пацієнт — не ликом шитий. За одним рипом замів сліди...»

Перед машиною знову з'явився Роман.

— Гей, ти! — виліз із кабіни Володька. — Що це ти там записав?!

— Та-а, — знехотя махнув рукою хлопець.

— Номер мого грузовика? — насупив брови Володька.

— Еге ж, — кивнув головою Роман.

— Навіщо?

— Для спортлото. Ніяк мені не везе. Може, хоч номер вашого автомобіля щасливий...

Володька жалібно скривився і почав мацати рукою по дверцях кабіни.







### ПАНЯЙ, ВАСЮ, ДО БЛОКНОТА

- Сергій!
- Петро!
- Здоров!
- Привіт!
- От так зустріч!
- Дай хоч роздивлюся на тебе. Нічого не скажеш — козак!
- Ти теж нівроку.
- Це ж скільки літ не бачилися після школи?
- Чимало. В десяток не вбереш.
- А промайнули як один день.

peres-ua.



peres-ua.

- І не змигнулося.
- Когось із однокласників бачиш?
- Вряди-годи.
- Даремно. Треба підтримувати контакти. Вчись у мене — записав у блокнот вигідні адреси, а потім при потребі знаю, до кого звернутися.
- Мене й без адрес завжди Василь Кочубей вирічує. Чи електрику відремонтувати, чи двері підтесати — на всі руки майстер.
- Це той, що з восьмого класу пішов у профтехучилище?
- Той. В одному цеху робимо.
- Тий досі з ним товаришуєш?
- Досі. А що?
- Користі з нього, як із костриці лика. Ні, Василевої адреси мені не треба. А от координати Зіни Прищепи запишу. Кажуть, вона завідує взуттєвою базою.
- Кажуть.
- Гони адресу.
- Не знаю.
- Як не знаєш?
- Отак.
- Ти ж із Зіною на одній парті сидів.
- Сидів. Оце якось зустрів на вулиці, поговорили, а координатами не цікавився.
- Ну й дав же ти маху! Це ж база! Розумієш?
- То і що з того?
- Ех, нічого не розумієш! А ще з ким бачився?
- Недавно зустрів Леоніда Снігура.
- Леонід уже є в моєму блокноті. Правда, щось він загордився.



— То тобі здається. Простий хлопець. Щирий.

— Який там щирий. Дістав кожухи мені, жінці, тещі, а на тестеві закомизився. Я до Леоніда з дорогою душею, як до однокласника, а він корчить із себе велике цабе.

— Не помічав.

— А ти придивись. До речі, де зараз Степан Волошка? Востаннє я його бачив бідненьким студентиком. Згадали, як я в нього пасся в зошитах і роз'їхались.

— Степан уже сам учить студентів. Завідує кафедрою.

— Он воно що?! І де ж?

— У Ленінграді.

— Ти дивися, молодий та ранній! Степана теж треба в блокнот. Такі люди мають бути на обліку.

— На жаль, нема в мене й Степанової адреси.

— Ну й даєш! Чи ти наївний, чи прикидаєшся?!

— А навіщо вона мені? Ми ж із Степаном не товаришували.

— Даруй за відвертість, але ти і твій Василь лопухами були в школі, лопухами й залишилися.

— Ти на Василя не дуже коти бочку.

— Подумаєш, персона.

— Не персона, а лауреат.

— Вигадуєш?

— Треба читати газети.

— Чого ж ти раніше не сказав?

— Бо ти не питав.

— Е ні, так діло не піде. Паняй, Васю, до блокнота!

— Нічого не вийде.

— Це ж чому?

— Закомизився Василь. Сказав, що його не можна заносити до всяких там хитрих блокнотів.

— Так і сказав?

— На повному серйозі.

— Ти ж бачиш! А ще однокласник називається!







### МИТКО З ПИСАНОЮ ТУРБОЮ

«Голові товариського суду Петрові Терентійовичу Непийводі від Дмитра Олександровича Черевика.

Найкатегоричніша заява.

Що ж це воно робиться в нашій Сорочій Балці?! До чого ж це ми докотилися?! На що дивляться товариський суд, дружинники та депутати?! Щоб отак, ні з сього, ні з того, серед білого дня зганьбити мене на все село, підрубати під корінь мій авторитет. Може, якраз у моєму молодому житті була кульмінація. Може, на шальки терезів було





покладено моє майбутнє сімейне щастя, а Антон Басистий навіки підклав мені свиню.

І хто б міг подумати, що в нього трухляве й не-свідоме нутро. Комсомолец. Фото його виставили коло контори колгоспу. У школі був за відмінника. Я до нього як до серйозної людини. Мовляв, намайлюй мені на торбі з мішковини щось закордонне і понаписуй імпорتنих слів. Пояснив Антонові відповідальність моменту: приїхала на канікули Лідка Друшлячок і я маю з'явитися до неї у новомодному вигляді.

А Антон, малювало б його кропивою попід жижки, таке накарлючив, що я ледве не брикнувся на долівку в чужій хаті. Прочитала Лідка і аж за боки вхопилася: «Ой, не можу! Ох, лопну зо сміху! Ти знаєш, що на твоїй торбі написано?» «Звичайно. Це назва одного з популярних західних ансамблів». «Який ансамбль?!» — хіхікнула Лідка. «А що, може, помилку якусь допущено?» — здерев'янів мій язик. «От так комедія! Такої і в цирку не побачиш,— регоче Лідка.— Митько Черевик із писаною торбою — ось що написано!»

Мені й в очах потемніло. У хаті ж Парася! Ви ж знаєте, який у неї безрозмірний язик. А ще ж Лідчина мати! І щоб отак накрити мене мокрим рядом!

З хати я вискочив першим. А як Парася зуміла роздзвонити про все швидше, ніж я добіг до своєї вулиці, розпитайте в неї. Нехай пояснить свої секрети. Повисли сусіди на воротах і хіхікають: «Бач, як мчить Митько з писаною торбою...» «Мабуть, роздражнив нею собак і тікає...» Я дав дьору через городи, ледве добрався бур'янами додому. А

там теж зчинився тарарам. Батько згедзькався, випихає мене влаштовуватися на роботу. А як, питаю вас, тепер мені виткнути носа за поріг?

У зв'язку із завданими моральними збитками подаю в товариський суд найкатегоричнішу свою заяву. Негайно притягніть до суворої відповідальності Басистого, а заодно й Парасю. В противному разі буду писати далі. Нехай знають, які в нашому селі порядки.

Дмитро Черевик».





## ЗАЩО?

Як вона плакала!

Як вона ридала внутрішнім голосом, затамувавши в собі гірку образу!

Сльози, мов горошини, дзвінко падали на землю.

У великих карих очах застиг німий докір: «Защо?!»

Її тіло проймалося дрібним тремтінням, наче листок на колючому осінньому вітрі.

А вони ж...

Що вони витворяли з нею на подвір'ї!

Микола цупкими руками тримав її за голову. Йому допомагала вся розпашіла від хвилювання дружина. Вона весь час занепокоєно поглядала на вулицю і підгонила:

— Та швидше ж, а то побачать люди!..

— Як воно не получаїця! — одсварювалася їхня дочка Світлана, тицяючи ножицями в густе каштанове волосся.

— Ото повертається, як ведмідь за горобцями! — незадоволено тупцював на місці й буркотів батько. — І мене підбили на гріх...

Капали на землю важкі сльози.

Котився з усіх рясний піт.

Скреготіли ножиці.

Падали пасма каштанового волосся.

Григоренки обстригали Світлані на шиньйон кобилячу гриву.



## ПРОБЛЕМНЕ ПИТАННЯ

— Дозвольте й мені сказати слово. Ось тут товариші кинули докір, що я відмовчуюся на зборах, уникаю гострих проблем, ніби мене й не стосується робота колективу. Маю визнати, що критика на мою адресу цілком справедлива. З неї я роблю належні висновки. Бо й справді: критика — це, так би мовити, мітла, яка допомагає нам боротися з недоліками, вимітати з нашої хати все те, що заважає чистоті й порядку. Критикувати — значить ускладнювати з кимось стосунки. Дехто ж уникає цього, шукає спокійного життя. До таких товаришів належала і я. Сьогодні я усвідомила свою помилку і вирішила порушити проблемне питання. Ось хоча б вазони в нашому коридорі. Зелені. Кучеряві. Прикрашають побут. Я їх щодня поливаю, скромно виконую своє громадське доручення. Але мимо проходять інші товариші, й хоча б тобі хто



капнув каплю води. Я розумію, що всі завантажені роботою. Але з усією прямою заявляю: маємо вболівати й за громадські справи...

Після зборів Вікторія Григорівна задоволено натискувала на кнопки обчислювальної машинки і помугикувала пісеньку. Вийшло чудово. Як кажуть, і кози ситі, і сіно ціле. Комар носа не підточить.

Вікторія Григорівна заходила в такт пісеньки постукувати по підлозі ногою. Раптом щось ніби булькнуло, хлюпнуло. Жінка заглянула під стіл і жахнулася. З-під дверей у кабінет текла справжня річка.

— Потоп! Заливає! — заволала Вікторія Григорівна й вискочила в коридор. І тут вона все зрозуміла. З горшків дзюркотіла вода: всі сорок чоловік полили вазони.



## ШКУРА ДЛЯ БАРАБАНА

### Жартівлива сценка

#### ДІЙОВІ ОСОБИ:

ХМАРА — начальник районного управління сільського господарства.

РОГОЗА — його заступник

ГАННА ІВАНІВНА — секретар приймальної.

СЛИВА — голова колгоспу «Зірка».

КОЖУХ — зоотехнік.

ПЕРЕЛАЗ — механізатор.

КОРЖ — механізатор.



#### Картина перша

Кабінет начальника районного управління сільського господарства. За столом — заклопотаний молодий чоловік. На столі по обидва боки — великі купи паперів.

ХМАРА (важко витирає лоба). Х-ху! Вже очі рогом лізуть, а ще справ та й справ. Не знаю, за яку спочатку й братися. Мабуть, треба підступатися до гречки. В області наголошували, щоб цій



культурі приділили більше уваги. *(Гукає)*. Ганно Іванівно!

З приймальної чути: «Гов!»

ХМАРА. Зайдіть на хвилинку!

ГАННА ІВАНІВНА *(заходить до кабінету)*. Слухаю вас.

ХМАРА *(незадоволено)*. Даруйте мені, але вже півтора місяця я вам нагадую, щоб ви забули оте «Гов» і ніяких зрушень. Це сільськогосподарська установа, а не вулиця. Щоб більше не чув. Зрозуміли?

ГАННА ІВАНІВНА. Аби ж тільки одне «Гов» було на умі, то може й пам'ятала б про нього, а то ж стільки навалилося на мою голову, що скоро забуду, як мене звати.

ХМАРА. Ви на службі і повинні про все пам'ятати. Я тут наведу порядок.

ГАННА ІВАНІВНА *(зітхає)*. Та наче й до вас був порядок. Хвалили. Чого б ото аж із Києва приїздили проводити Івана Івановича на пенсію?

ХМАРА. Немає в мене часу розводити демагогію. Негайно передайте в господарства телефонограму, щоб повідомили, скільки очікується з кожного гектара гречаної каші.

ГАННА ІВАНІВНА *(здивовано)*. Кого?

ХМАРА. Я сказав правильно. Гречаної каші.

ГАННА ІВАНІВНА *(дивиться уважно на Хмару)*. Перегрілися ви вже за паперами. Краще б у колгоспи навідалися, повітрям свіжим подихали.

ХМАРА. Це ж хто тут начальник, я чи ви?

ГАННА ІВАНІВНА. Я хотіла, як краще...

ХМАРА. Виконуйте розпорядження.

ГАННА ІВАНІВНА. Добре. *(Виходить)*.

ХМАРА. Бач, вона мені Івана Івановича ставить у приклад. Іван Іванович керував по-своєму, а я буду по-своєму. Треба бути компетентним, щоб у будь-яку хвилину міг відповісти на будь-яке запитання: «Скільки, товаришу Хмара, в районі припадає цього року гарбузів на квадратний метр корита?» А в мене такі дані є. Тож і відповім: «Цього року на квадратний метр корита очікується... М-м-м». Постривай. Скільки ж це очікується? Вже вилетіло з голови. Щось останнім часом вона в мене стала, як решето. *(Шукає щось у паперах)*. Так не годиться. Де ж це запропастилося зведення? *(Гукає)*. Ганно Іванівно!

У приймальні обзивається: «Гов!»

ХМАРА. Зайдіть до мене!

ГАННА ІВАНІВНА *(заходить)*. Щось треба?

ХМАРА. Знову «Гов»?

ГАННА ІВАНІВНА. За гречаною кашою вилетіло з голови.

ХМАРА. І на столі ось ніякого порядку немає. Сам чорт ноги ламає, поки знайде потрібного папірця.

ГАННА ІВАНІВНА. Аби ж їх менше було. Іван Іванович мав дві папки і все. А то більше в господарствах...

ХМАРА. Я знаю, що мені робити. Краще скажіть, що отут? *(Показує на купу паперів, що лежать ліворуч)*.

ГАННА ІВАНІВНА. Там кількість верб на одного того, хто купається. В розрізі кожного села. Із схемами і поясненнями.

ХМАРА. А тут що? *(Показує на купу паперів, що лежить праворуч)*.





ГАННА ІВАНІВНА. Там бадилля з помідорів...

ХМАРА. А гарбузи де?

ГАННА ІВАНІВНА. На квадратний метр свинарника чи на метр клітки?

ХМАРА. На метр корита.

ГАННА ІВАНІВНА. У приймальні на підвіконні.

ХМАРА. Чому не в мене під руками?

ГАННА ІВАНІВНА. То ви ж самі сказали, щоб там лежали, бо у вашому кабінеті немає місця.

ХМАРА. Знайдемо. Несіть сюди.

ГАННА ІВАНІВНА. Зараз. (Виходить).

ХМАРА. А щоб оце раптом запитали, що я відповів би? Нема ніякого порядку.

ГАННА ІВАНІВНА (заходить із великою купою паперів). Куди їх?

ХМАРА. Дякую. Покладіть... Е-е-е... Тут таке діло, що й не дуже...

ГАННА ІВАНІВНА. Та руки ж болять.

ХМАРА. Кладіть переді мною на стіл.

ГАННА ІВАНІВНА (кладе папери на стіл, із-за них видно лише голову Хмари). Оце комусь буде макулатури на «Королеву Марго»...

ХМАРА. Щось ви дуже розбалакалися.

ГАННА ІВАНІВНА. Та йду вже, йду. (Виходить). Не можна й слова сказати.

ХМАРА (дивиться у папери). Вона думає, що так легко керувати. Ось не було б у мене зведення по гарбузах, що я сказав би? Нічого не сказав би. Кліпав би очима, як школяр, який не вивчив урока. А так я відповім: «У нашому районі на квадратний метр корита має бути...»

Дзвонить телефон.

ХМАРА (бере трубку). Хмара слухає. Добрий день, Василю Панасовичу! Нічого, дякую. Вхожу в курс справи. Важко, ох і важко. Що? Є можливість перед гарячою порою піти у відпустку? Путівка є? Можна й відпочити, а там із новою силою. Дякую, Василю Панасовичу. На все добре. (Кладе трубку). Таки має Василь Панасович рацію, треба перепочити, бо в голові вже наче хто юшку варить. Аж булькоче. (Гукає). Ганно Іванівно!

У приймальній: «Гов!»

ХМАРА. Зайдіть!

ГАННА ІВАНІВНА (заходить). Не знайшли гарбузів?

ХМАРА. Знайшов, але мене ваше «Гов» доведе до інфаркту.

ГАННА ІВАНІВНА. Слово честі, цього разу бу-



ла б не говкнула, але голова колгоспу із «Зірки» по телефону геть забив памороки.

ХМАРА. Слива?

ГАННА ІВАНІВНА. Та він же.

ХМАРА. Чим?

ГАННА ІВАНІВНА. Шкурою для барабана.

ХМАРА. Чим, чим?

ГАННА ІВАНІВНА. Шкурою для барабана. Каже, що їхньому духовому оркестру треба їхати на фестиваль, а на барабані лопнула шкура.

ХМАРА. Так при чому тут я?

ГАННА ІВАНІВНА. А при тому, що Слива просить, щоб ви дали наказ пустити на м'ясо племінного бугая «Козерога», а його шкурою відремонтувати барабана.

ХМАРА. Це ж якого «Козерога»?

ГАННА ІВАНІВНА. Того, що балкою перебило спину.

ХМАРА. А як ви знаєте?

ГАННА ІВАНІВНА. Про нього Слива якось Василю Панасовичу говорив. Та й вам папір писав, але ви загубили, мабуть, у зведеннях.

ХМАРА. Чого ж ви одразу не сказали про Василя Панасовича?! Негайно давайте наказ, нехай швидше ремонтують свого барабана. Це другим параграфом напишіть. А першим те, що я з п'ятого числа іду у відпустку.

ГАННА ІВАНІВНА. От добре. Я така рада, така рада.

ХМАРА. Що мене місяць не буде?

ГАННА ІВАНІВНА. Та що ви? За вас рада. Відпочинете, а то зовсім уже засмикалися.

ХМАРА. Замість мене залишається товариш Рогоза. Так і напишіть у наказі.

ГАННА ІВАНІВНА. Такий наказ приємно друкувати. Я миттю. *(Виходить)*.

ХМАРА. Так і маху недовго дати. Василь Панасович знає про «Козерога», а я не знаю. Загубився десь папірець. А чого загубився? Бо на столі в мене, як у Омелька на хаті. Треба зробити в кабінеті стелажі. Аж до стелі. Розкласти всі папери по полочках, прикріпити таблички. Ввести посаду верхолаза. Потрібні якісь дані, верхолаз поставив драбину, дістав зведення і маєш відповідь. Нема чого працювати за старими методами. І дзвінка наказу поставити у приймальні, бо оте «Гов» доведе мене до білої гарячки. *(Гукає)*. Ганно Іванівно!

З приймальної: «Гов!»

ХМАРА *(сердито)*. Бачили отаке?! Ви мене вибиваєте з колії!

ГАННА ІВАНІВНА. Та й чого ж це?

ХМАРА. А того, що забув, навіщо вас викликав.

ГАННА ІВАНІВНА. Мабуть, підписати наказ про відпустку і бугая.

ХМАРА. Давайте.

ГАННА ІВАНІВНА *(подає папір)*. Так, як і казали: два параграфи.

ХМАРА *(підписує і віддає наказ)*. Негарно вишло з тим «Козерогом». Зовсім погано.

ГАННА ІВАНІВНА. А з гречаними гарбузами хіба краще?

ХМАРА. З якими гречаними гарбузами? Я наказав звітувати про кашу.

ГАННА ІВАНІВНА. Та про кашу ж. То в мене вже все переплуталося в голові.



ХМАРА: Ви мені дивіться.

ГАННА ІВАНІВНА. Та дивлюся ж, але Слива знову почав виймати з мене душу.

ХМАРА. За що? Щось той Слива дуже розходився!

ГАННА ІВАНІВНА. Спочатку сказав, що не подобається йому мати справу з кашею. Згадав воду й ступу.

ХМАРА. Ти ж бач, який розумний! Я ось йому покажу, як треба чітко виконувати розпорядження! Нема ніякої дисципліни!

ГАННА ІВАНІВНА. Він взагалі чоловік дисциплінований, але не знає, як звітуватися про очікувану гречану кашу. Каже, що зібрав усіх своїх спеціалістів, а вони теж розводять руками.

ХМАРА. От нетворчий народ! Поясніть йому, що це дуже просто робиться. Нехай зважать сто чи двісті грамів гречаної крупи, зварять її, потім прикинуть скільки центнерів гречаної вовни мають зібрати з кожного гектара.

ГАННА ІВАНІВНА. Гречки.

ХМАРА (спантеличено). Що гречки?

ГАННА ІВАНІВНА. З кожного гектара.

ХМАРА. З якого гектара?

ГАННА ІВАНІВНА (тре лоба). З гектара... печі.

ХМАРА. З якої печі?

ГАННА ІВАНІВНА. Ну з тієї... Каша ж у печі...

ХМАРА. Ви вже геть забили мені баки! Ще й півдня немає, а я вже виведений з ладу! А мені треба керувати! Принесіть учорашні звіти.

ГАННА ІВАНІВНА (виходить). От лихо та й годі. Все не так та не так.

ХМАРА (услід). Та нехай піч... Тьху! Кашу... Одне слово, нехай перемножать і вийде те, що треба.

ГАННА ІВАНІВНА (вносить купу паперів). Гарзд, передам. Куди папери?

ХМАРА. Кладіть на стіл переді мною.

ГАННА ІВАНІВНА (кладе папери так, що за ними не видно Хмару). То як же ви будете керувати? Вас же не видно.

ХМАРА. Це моя справа. Можете йти.

ГАННА ІВАНІВНА (виходить). От життя настало. Хоча б за вредность платили...

ХМАРА (з-за паперів). Оце май таку секретарку. Щоб ото я мав особисто розтовкмачувати, що гектари треба перевести в крупу, а крупу в квадратні метри печі. А нехай тобі не буде добра! Вже й сам заплутався...

У кабінеті починає темніти.

ХМАРА. Хіба ж так довго витримаю? Он серед білого дня почало в очах темніти. Так можна й грохнути з-за столу. О, диви, зовсім стемніло. Ганно Іванівно! Де ви?! Включіть світло!

У кабінет заходять Слива і Кожух. Вмикають світло.  
Кожух із великим ножом у руках.

СЛИВА. А де ж це ви, товаришу Хмара?!

ХМАРА (з-за паперів). Я — тут! Хто там?!

СЛИВА. Голова колгоспу «Зірка» із зоотехніком.

ХМАРА. Мені ніколи! Прийдете іншим разом.

СЛИВА. Іншим разом не можна. Діло невідкладне.

ХМАРА. Не заважайте мені працювати!

СЛИВА. Ми не заважаємо. Навпаки, хочемо сумлінно виконати ваше розпорядження.



ХМАРА: Це похвально! Молодці! Але про кашу вам все розкаже Ганна Іванівна.

СЛИВА. У нас інше розпорядження, підписане вами.

ХМАРА (встає з-за паперів). І що сьогодні за важкий день?! Яке розпорядження?

СЛИВА. Ось, будь ласка. (Подає папір).

ХМАРА (бере папір, читає). «З п'ятого числа «Козерог» у відпустці. Його обов'язки покладено на товариша Рогозу». Що за нісенітниця?!

СЛИВА. «Козерога» ми вже одправили в Сочі. У купейному вагоні. Трохи важкувато було. Порозгонив бугай пасажирів і ледве не розніс вагона. Але нічого, одправили.

ХМАРА. Та ви що з глузду з'їхали?!

СЛИВА. Чого ж?! Виконували розпорядження. А товариша Рогозу прив'язали до ясел у польовому таборі.

ХМАРА. Рогозу?! Мого заступника?!

СЛИВА. Як у наказі написано. Правда, він у вас дуже нервовий. Порвав двом фуражирам піджаки і набив мені гулю. Але нічого.

ХМАРА. Хіба ж ви не бачили, що в наказі трапилася помилка? Що ж ви наробили?!

СЛИВА. Не могли ж ми ігнорувати скріплений вами папір.

ХМАРА (з жахом читає). То це що? Це виходить... «З товариша Хмари здерти шкуру і відремонтувати нею барабана...»

СЛИВА. Цілком правильно. Оце зараз будемо приступати до діла.

ХМАРА. Товаришу Слива, ви жартуйте, але не дуже! Мені не до жартів! У мене й так од усяких





паперів серце колотиться, а ще й ви морочите голову.

СЛИВА. Які там жарти. Наш оркестр чекають на фестивалі, а барабан розбитий.

ХМАРА. Геть із мого кабінету!

СЛИВА (до Кожуха). То що, почнемо?

КОЖУХ (дістав бруска, тернув об нього ножом). А навіщо ж час гаяти.

ХМАРА (заметушився). Та ви що?! Ви й справді?!

СЛИВА (до Кожуха). Тут почнемо, чи на подвір'ї?

КОЖУХ (оглянув кабінет). Можна й тут. Щоб без свідків.

ХМАРА. Товаришу Сливо! Ви ж розумний керівник господарства! Фото ваше перед людьми висить у райцентрі. Хіба ж ви не бачите, що я підписав не той, що треба папір? То ж помилка. Секретарка наплутала.

СЛИВА. Виконали перший параграф, виконаємо й другий.

ХМАРА (метушиться). Зачекайте! Давайте розберемось!

КОЖУХ (пробує чи гострий ніж). Щось ми довго дебати розводимо.

СЛИВА (до Кожуха). Заходьте праворуч!

ХМАРА (кричить). Ганно Іванівно! Рятуйте!

СЛИВА (заходить ліворуч). Наказ треба виконувати сповна, так що...

ХМАРА (метушиться за столом). Одумайтесь! Я живим не дамся.

Слива і Кожух кидаються з двох боків за стіл.

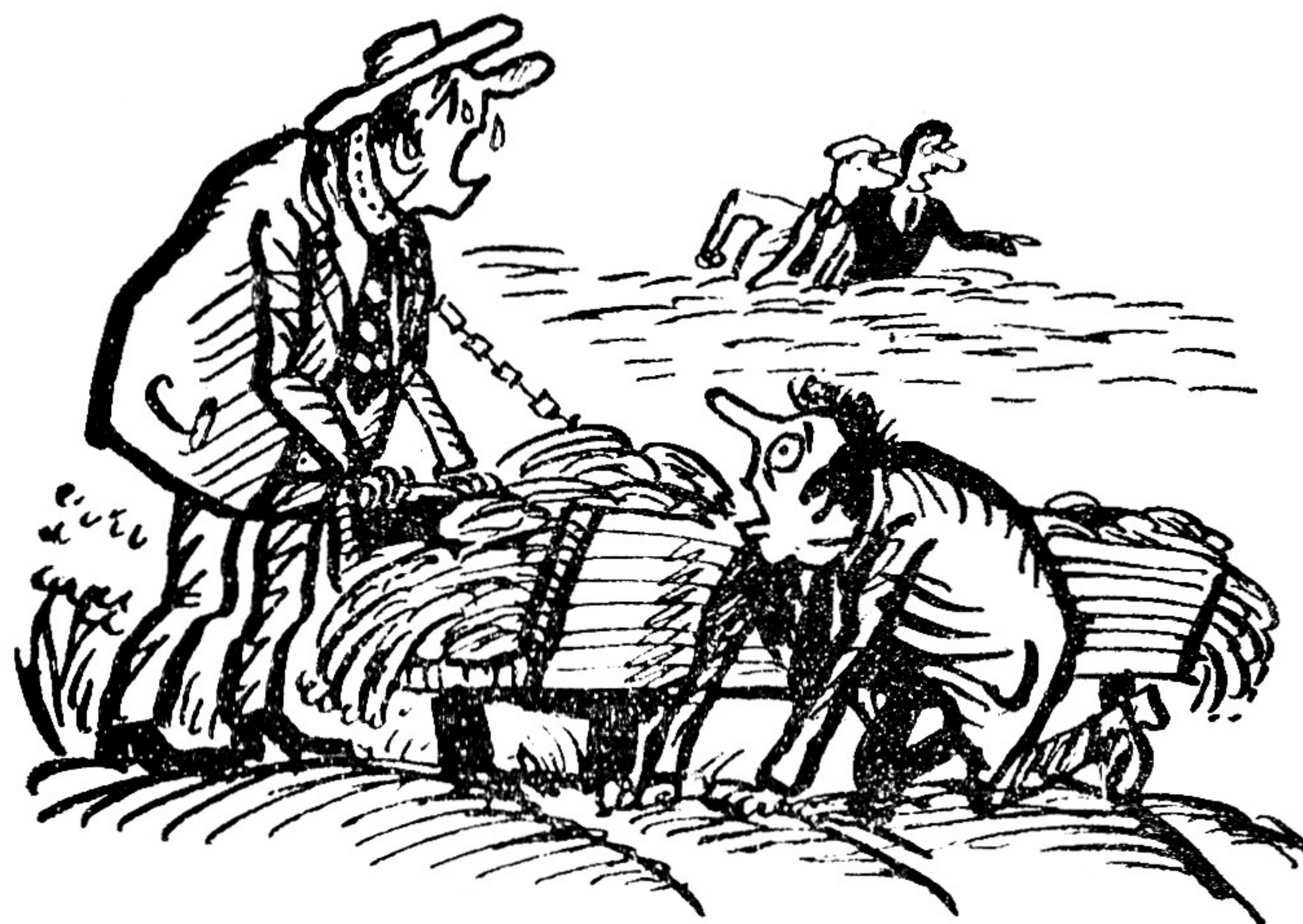
СЛИВА. Хапаймо його!

КОЖУХ. Валімо на долівку!

ХМАРА. О-о-о-й! На допомогу! (Присідає за столом, вилазить з-поміж його двох тумб, схоплюється на ноги і тікає з кабінету). Сюди! Скоріше! Рятуй-те!

Слива і Кожух біжать навздогін, кричать: «Стій!», «Переймай його!», «Під землею знайдемо!»

Завіса.



Картина друга

Поле. Цвіте гречка. Стоїть жолоб. До нього міцним ланцюгом прив'язаний Рогоза. Він жує якусь зелень. Вбігає захеканий Хмара, перелякано ховається за жолобом.



ХМАРА. Ох, не втекти мені від них, окаянних! Зовсім дух забиває. Хоча б дали трохи передихнути. От напосіли капосні.

РОГОЗА *(реве до Хмари)*. Му-у-у!

ХМАРА *(перелякано)*. Мовчи, Гришо! Не подавай голосу, бо як почують, що ти зі мною балакаєш, то вмиють прибіжать.

РОГОЗА *(рветься з ланцюга)*. Му-у-у!

ХМАРА *(боязко виглядає з-за жолоба)*. Ех, Гришо, Гришо! Казав же не говори до мене. А тепер що? Он Слива з Кожухом чешуть сюди полем. Треба знайти хоч якогось дрюка та одбиватися. *(Встає, придивляється пильніше)*. Ти диви, наче не вони. Таки не вони. Механізатори ідуть у поле. *(Полегшено зітхає)*. Х-ху! Ніби обминула мене біда.

РОГОЗА *(сердито штовхає Хмару лобом у бік)*. Му-у-у!

ХМАРА *(відскочив)*. Ти що сказився?!

РОГОЗА *(сердито рветься до Хмари, мотаючи, наче бугай, головою)*. Му-у-у! Бу-у-е-е!

ХМАРА. Гришо, це ж я! Хіба не впізнав? Хмара! Що вони з тебе, Гришо, зробили?! Геть і мову відняли. У полі прив'язали. Ні накриття ніякого, нічого...

РОГОЗА. Бу-у-у!

ХМАРА. Що ж це ти бідолашний жуєш? *(Підходить ближче)*. Цвілу люцерну. У тебе ж виразка шлунку! Як же ти перетравиш?!

РОГОЗА *(штовхає лобом Хмару)*. Бу-у-е-е-е!

ХМАРА. Та й чого ж ти, Гришо, оце б'єшся і реवेश до мене таким сердитим басом? Я ж не хотів. Я ж тебе мав на меті залишити замість себе та все переплуталося. Зведення так мені задурили голо-

ву, що підписав не того папера. Завжди ж читаю, коли підписую, а тут, як на гріх, не подивився.

РОГОЗА *(брязкає ланцюгом)*. Бе-е-е-а-а!

ХМАРА. Знаю, Гришо, що тобі від цього не легше. А мені, думаєш, як? Сім кілометрів біг, язика висолопив аж до пупа. Та ще й собаки на хуторі напали. Ледве жижки не поодгризали. Та й ось зараз: тебе хоч на люцерну поставили, а мені ж на барабані дзвеніти. От-такою булавою будуть по мені гамселити. Так що давай, Гришо, миритися. *(Підходить обережно до Рогози)*.

РОГОЗА *(не так уже сердито)*. Бу-у-у!

ХМАРА. Не сердься, Гришо. *(Гладить Рогозу по спині)*. Я ось тобі допоможу перервати ланцюга. Не треба, Гришо, не штовхайся. *(Береться за ланцюга)*.

РОГОЗА *(жальбно)*. Му-у-у!

ХМАРА *(смикає за ланцюга)*. От і добре. Давай удвох. Сильніше! Ще сильніше! Ну, разом! *(Махає рукою)*. Нічого, Гришо, не вийде. Міцно прив'язали тебе. Потерпи, Гришо, не подавай голосу. Сховайся за жолобом і лежи тихенько. Мені б тільки втекти від Сливи й Кожуха, відразу ж пришлю бульдозера і визволю тебе. Розверну все, як фугасною бомбою.

РОГОЗА. М-гу-у!

ХМАРА. Ну й добре, що домовилися. Ховайся, бо он ідуть сюди механізатори. *(Заштовхує Рогозу за жолоба)*. От молодець. Я їм пригадаю, Сливі й Кожухові, і ланцюга і хутірських собак. Все пригадаю. Ти ж бачиш, знайшли час ганятися за мною, щоб здерти шкуру, а подивитися, де роблять літній табір для тварин не було коли. Хаз-зяї! Загони он



туди ж вище треба було підняти, щоб вода не за-  
тікала під час дощу.

РОГОЗА (жалібно з-за жолоба). Му-у-у!

ХМАРА. Сиди, Гришо, сиди. Я зараз до райцент-  
ру біжу. Ось лише гляну на гречку, щось вона мені  
не дуже подобається. (Підходить до гречки, вири-  
ває стеблину, оглядає). Ег-ге! Так тут може вро-  
дити дідько лисий, а не гречка. Мікродобрив їй тре-  
ба. Куди ж дивляться агрономи?! (Оглянувся, гу-  
кає). Хлопці! Ходіть-но сюди!

Підходять механізатори Перелаз і Корж.



ПЕРЕЛАЗ. День добрий, чоловіче!

КОРЖ. Здрастуйте!

ХМАРА. Доброго здоров'я і вам! На роботу,  
хлопці?

ПЕРЕЛАЗ. На роботу.

КОРЖ. До тракторів ідемо.

ХМАРА. А де ж ваші агрономи?

ПЕРЕЛАЗ (чухає потилицю). Ви б щось легше  
запитали?

ХМАРА. Це ж чого так?

КОРЖ. Ми й самі півтора місяця не бачили їх  
у полі.

ХМАРА. Аж півтора місяця?!

ПЕРЕЛАЗ. Не менше.

ХМАРА. Та це ж неподобство! Та за таку ро-  
боту треба гнати їх у три шиї. Гречку давно вже  
треба було підживити мікродобривами, а вони  
б'ють байдики!

ПЕРЕЛАЗ. Воно таки правда, що немає агро-  
номів у полі, але не помічав я, щоб вони ледарю-  
вали.

КОРЖ. Чи, скажімо, в чарку заглядали.

ХМАРА. Так що ж вони роблять?

ПЕРЕЛАЗ. Воно як з одного боку подивитися, то  
наші агрономи ніби й при ділі.

КОРЖ. Скніють у кабінетах, навіть на обід не  
ходять. То зведення пишуть, то звіти, то ще якісь  
папери.

ПЕРЕЛАЗ. Аж змарніли бідолахи.

КОРЖ. На свіжому повітрі було б здоровіше.  
А вони все в конторі та в конторі. Пишуть та пи-  
шуть. Хіба ж не змарніють.

ПЕРЕЛАЗ. Ні, гріх казати, що наші агрономи  
байдикують.



КОРЖ. А з іншого боку, якщо глянути, то й діла вони не роблять. Отака штуkenція виходить.

ХМАРА. Щоб ото гречку пустоцвіт бив, а їх у полі не було! Та за це мало з них сім шкур здерти. *(Боязко оглядається)*.

ПЕРЕЛАЗ. Правда ваша. Треба брати в шори.

КОРЖ. Але знову ж таки, що ти їм скажеш? При службі агрономи.

ПЕРЕЛАЗ. Кажуть люди, що останніми днями взагалі їм життя не стало. Якусь кашу варять.

ХМАРА. Кг-м. Коли варять, значить треба...

ПЕРЕЛАЗ. От бачите, не ледарюють. Правда, хімлабораторію закоптили, наче кузню.

КОРЖ. Та й двері вимазали гречаною кашою. Всі горобці з навколишніх сіл позліталися.

ПЕРЕЛАЗ. Поки навчаться агрономи кашу варити, та поки опишуть все на папері — ще не один день пройде. Даремно ви їх виглядаєте. А за мікродобрива спасибі, що підказали. Ми зараз налаштуємо агрегати. Тямущий ви чоловік видно, глянули і відразу визначили, що треба рослинам.

ХМАРА. Сам п'ять років трактористом робив. А потім в інституті вчився.

КОРЖ. Воно й видно, що людина од землі.

ПЕРЕЛАЗ. Частіше б отак бував хтось у полі та підказував.

КОРЖ. Як при Іванові Івановичу.

ПЕРЕЛАЗ. До чого ж милий чоловік. Бувало, куди б не їхав, а в поле заверне. Погломонить, порадить.

КОРЖ. І агрономи наші тут несли службу.

ПЕРЕЛАЗ. А тепер, наче хто попришпилював їх до столів. Бухгалтерами стали.

КОРЖ *(оглядається і здивовано вигукне)*. Дивися, щось у лісі здохло! Голова колгоспу в полі! От так okazія! Сюди чогось поспішає із зоотехніком.

ХМАРА *(перелякано оглядається)*. Ну все, товариші. Мені пора. *(Тікає)*.

ПЕРЕЛАЗ *(здивовано)*. Куди ж ви? Голові й сказали б про мікродобрива.

ХМАРА *(біжить геть)*. Ніколи! Самі скажете! Чути як кричить Слива: «Хлопці! Не одпускайте його! Хапайте за шиворіт!»



ПЕРЕЛАЗ. Ей, як вас там?! Зачекайте!

КОРЖ. Голова щось хоче! Зупиніться!

Кричить Слива: «Чого ж ви ловите гав?! Він же втече!»

ПЕРЕЛАЗ *(біжить за Хмарою)*. Од мене не втече! Стійте, кажу!

КОРЖ *(біжить)*. Переймай його! Хапай!

Вибігають Слива і Кожух. Гуртом доганяють і лементують: «Зупинися! Оточуй його зліва! Од лісу одріжай, од лісу!»

Завіса.



Кабінет начальника районного управління сільського господарства. За паперами репетує Хмара: «Гвалт! Доганяють! На допомогу!»

Вбігає перелякана Ганна Іванівна.

ГАННА ІВАНІВНА. Де?! Кого вбивають?!

ХМАРА. Гришо! Зривайся з цепу і рятуй мене!

ГАННА ІВАНІВНА. З якого цепу? Що з вами?

ХМАРА. Не підходьте близько, бо я вам повідряпую очі!

ГАННА ІВАНІВНА. От до чого чоловік дозвітувався. Прочумайтесь! Нікого тут немає!

ХМАРА (схоплюється з-за столу). Подайте мені люшню од воза, я їм покажу!

ГАННА ІВАНІВНА. Заспокойтеся! Казала ж, що треба було поїхати в колгоспи, на свіже повітря. Хіба ж ви отак довго витримаєте...

ХМАРА. Кгм... У мене в кабінеті не було того... Ну, із «Зірки» Сливи?

ГАННА ІВАНІВНА. Не було. Він із Кожухом допомагає агрономам варити кашу.

ХМАРА. А той... Що робить Рогоза? При місці він?

ГАННА ІВАНІВНА. При місці. Узагальнює звіти.

ХМАРА. Це добре. А тепер покажіть мені той наказ, що я підписував.

ГАННА ІВАНІВНА (виходить). Зараз.

ХМАРА. Невже ж я ото про бугая підписав? Щоб на курорт його, а Рогозу на ланцюг? А з мене, щоб шкуру здерти?..

ГАННА ІВАНІВНА (подає папір). Будь ласка.

ХМАРА (бере папір, читає). «Параграф перший... З п'ятого... Відпустці... Обов'язки... Товариша Рого-

зу... Параграф другий... Бугая «Козерога» на м'ясо». (Полегшено зітхає). Повний порядок. Даремно стільки перехвилювався. А ви не знаєте, в якому стані гречка у «Зірці»?

ГАННА ІВАНІВНА. Не знаю. Ото взяли б і навідалися. Та й цифри трохи вивіяли б із голови.

ХМАРА. Еге, я поїду, а раптом комусь потрібні будуть дані. Ні, краще хай телефоном передадуть.

ГАННА ІВАНІВНА. Про що?

ХМАРА. Про стан посівів. Якщо так доглядатимуть, як у «Зірці», то одержать гречану вовну, а не зерно. До речі, і про гречану вовну теж нехай передадуть дані.

ГАННА ІВАНІВНА. Про що?

ХМАРА. Про гречану вовну.

ГАННА ІВАНІВНА. А може, не треба?

ХМАРА. Ганно Іванівно!

ГАННА ІВАНІВНА. Гов!

ХМАРА. Знову «Гов»?

ГАННА ІВАНІВНА (зітхає). Знову.

ХМАРА. Поки приїду з відпустки, щоб мені позбулися цієї негативної звички.

ГАННА ІВАНІВНА. Може б тоді і зведення про гречану вовну зібрали? На свіжу голову. Навіщо воно зараз вам. Тим паче, що ніхто ж не вимагає цього.

ХМАРА. А власну ініціативу треба проявляти? Треба. Так що не підбивайте мене на слизьке. Ану ж в останню хвилину хтось запитає...

ГАННА ІВАНІВНА. Пробачте на слові, але хто ж такі безглузді запитання задає. Двадцять років працювала з Іваном Івановичем і ні разу не чула.



ХМАРА. А на двадцять перший раптом комусь схочеться запитати. І виявиться, що я некомпетентний. Уявляєте, не-ком-пе-тент-ний! Ні, так діло не піде. Нехай передають.

ГАННА ІВАНІВНА *(зітхає)*. У якому обчисленні? На сто гектарів чи в цілому?

ХМАРА. Кого?

ГАННА ІВАНІВНА. Та гречаної ж вовни.

ХМАРА *(чухає голову)*. У центнерах на кожного наявного в господарстві спеціаліста. А також на голову колгоспу. І щоб негайно...

З а в і с а.



## З М І С Т

«Жниварі» . . . . .	5
Вшанували... . . . . .	7
Пришийкобиліхвіст . . . . .	11
Цап у фаті . . . . .	14
Мудра філософія . . . . .	18
Не піду я за Грицька . . . . .	21
Зимовий палац . . . . .	23
Просто так . . . . .	26
За одним рипом . . . . .	27
Паняй, Васю, до блокнота . . . . .	30
Митько з писаною торбою . . . . .	34
Проблемне питання . . . . .	39
Шкура для барабана . . . . .	41



БИБЛИОТЕКА «ПЕРЦА» № 261

**Борис Николаевич Полищук**

**ПРИШЕЙКОБЫЛЕХВОСТ**

(На украинском языке)

**Иллюстрации А. Василенко**

Издательство «Радянська Україна»

Редактор Ю. Прокопенко.

---

Здано до набору 14. 04. 82. Підписано до друку 29. 05. 82.  
БФ 15275. Формат видання 70×108/32. Папір газетний. Гарні-  
тура літературна. Високий друк. Умовн. друк. арк. 2,8. Обл.  
вид. арк. 2,28. Тираж 150000. Зам. 01803. Ціна 10 коп.

---

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська  
Україна», 252047, Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.  
Адрес редакции: 252047, Киев-47, ул. Петра Нестерова, 4.  
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська  
Україна», 252047, Киев-47, Брест-Литовский проспект, 94.